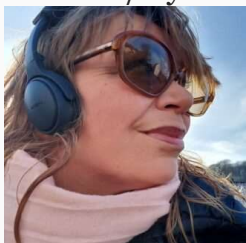

En halvslap tragedie – om Lone Aburas' nye roman Den frie verden

I Lone Aburas' seneste roman mangler der desværre en del, skriver Inger Tejlgaard Olesen Ravn. Foto: Sara Galbiati/Gyldendal Medier

Inger Tejlgaard Olesen Ravn 24.09.2022

BØGER // ANMELDELSE – Lone Aburas' roman fejler ikke på iderighed og drive, men derimod på noget så banalt og dog elementært som sammenhæng, konsistens og sprogligt knofedt, for Aburas har ikke styr på sit sci-fi-univers, skriver Inger Tejlgaard Olesen Ravn.

Er der gået metaltræthed i [Lone Aburas'](#) ellers så klare og gennemtrængende stemme? I hendes seneste roman er handlingen slap, science fiction-universet er kun lemfældigt konstrueret, og først og fremmest er *sproget* utroværdigt i forhold til den fiktion, hun prøver at opbygge. Det er præget af udsving og undervejs hænger det som bugen på en steriliseret hunkat.

Romanen har da kvaliteter, men den er mangelfuld.

Undertiden engageres læseren i hovedpersonernes relationer og gåen omkring sig selv og hinanden i en længsel efter – og frygt for – nærhed og ægthed. Undertiden er deres søgen efter et ikke-ironisk sprog at udtrykke sig i meget fint og ligefrem smukt fremskrevet, og som alle gode hovedpersoner er de ikke entydigt gode eller onde, de vakler. Undertiden bliver de etiske dilemmaer interessante og nærværende. Men lige som man har fundet ind til de ting i teksten, der suger en ind, glider de igen ud af fokus. Det kunne være et stilistisk greb, men det er der intet, der tyder på.

Mormoren i historien nærmer sig heltindestatus med en tidløs personlighed, som vi gamle læsere kun alt for let kan identificere os med. Desværre forstyrrer hun ikke handlingen ret meget med sine alvidende harceleringer, da hun jævnligt forsvinder i dvale af kortere eller længere varighed.

Hvor gik det galt?

Lige siden Lone Aburas' debutroman *Føtexsøen* udkom i 2009 på Gyldendal, har hun til stadighed markeret sig som en original stemme med noget på hjerte og et udtryk, der gør det værd at læse.

Siden er det blevet til yderligere fem romaner indbefattet den roste agitproproman *Det er et jeg der taler* (2017), hvori vi hører en stemme, der, selvbevidst og konfrontatorisk, revser sin samtid og sig selv for dobbeltmoral og hykleri på vegne af enhver minoritet. Det er en milepæl ikke blot i Aburas' forfatterskab, men også i nyere dansk litteratur.

Oplægget til den seneste roman *Den frie verden – en first world tragedy* er ennemæssigt helt i tråd med hendes tidligere værker, men forfriskende og modigt henlægger Aburas forsøgsvis de First World-tematikker, der interesserer hende, til et fremtidigt sci fi-univers. Det handler om forvaltningen af medmenneskeligt ansvar over for næsten, det handler om konsum, det handler om meningen med livet, når værdien af et menneskeliv relativeres i forhold til dets finansielle formåen.

Og det er så fint og så rigtigt at fokusere på, det er så vigtigt at skrive om og at skrive om det med udgangspunkt i en række *Young Adult*-karakterer, fordi det trods alt er i vores sene teen-år, vi brænder tydeligst igennem både i forhold til kærlighed og begær. Kun som helt unge voksne vil vi gå frygtløst i døden for idealer og liderlighed, og selvfølgelig er det den unge målgruppe, der skal skrives til, fremtiden er deres, det er deres moralske valg, der tæller.

Det er altså i vidt omfang en ungdomsroman, Aburas har kastet sig ud i – en roman, man skulle tro, indskrev sig med nødvendighed på pensumlisten i enhver 2.g.-klasse af velmenende dansk-faggrupper over det ganske, danske land. Bortset fra at ... denne læser synes kun, romanen er lidt over middelmådig. Det er den hårde dom. Hermed begrundelserne:

De ligegyldige og tilfældige sidespring

Formuleret i to sætninger handler romanen om et vennepar fra fremtidens privilegerede almægtige overklasse, der møder et ægte *menneske*, en *gatecrasher* fra den anden side af *hegnet*, hvor hver dag er en kamp for overlevelse, og salget af et eller flere livsvigtige organer er en uundgåelig konsekvens af at prøve at komme *indenfor*.

Uundgåeligt forelsker den ene af vennerne sig i dette *menneske* og får ham bragt *indenfor*, men må derefter forlade gruppen og overlade ansvaret for *mennesket* til den anden, der selvfølgelig fejler gevaldigt.

Undervejs er der masser af afsæt til en række sidehandlinger, som læseren tvinges til at forholde sig til, men som der ikke følges op på, og som derfor forbliver umotiverede og irrelevante indgreb i plottet.

På den vis er der alt for mange hvad?!-øjeblikke i romanen til, at den kan betegnes som bare nogenlunde overbevisende sci-fi

Jeg ved ikke, om det er tænkt som antydninger af et større bagvedliggende dystopi-tema, men det forbliver på et ligegyldigt og konsekvensløst overfladeniveau – og det er drønærgerligt. Når en læser tvinges til at forholde sig til et plotelement, der viser sig uvæsentligt – tjah, det er jo spild af læserens tid.

Science fiction som et tamt ta' selv-bord af sjove påfund

Jeg er ret vild med science fiction og vel at mærke ikke kun den seriøse dommedagsdystopiske slags. Jeg kan sagtens være med på *The Hunger Games* og *Divergent*, *Young Adult*-bøger, som jeg har slugt råt, allerede før de blev oversat. Det fede ved de nævnte *Young Adult*-bøger er deres (idé-) historiske bevidsthed – at de bruger fortiden til at fremsætte en kritik af nutiden ved at fremskrive konsekvenserne af nutiden ind i fremtiden.

Men Aburas har ikke styr på sit sci-fi-univers.

Placering af tid, sted og rum er inkonsekvent: Det ene øjeblik er alt fortidigt et tabt paradys uden for tiden, det næste ironiserer hovedpersonen historiebevidst over diverse tidsspecifikke stilarter. Efterhånden som man bider mærke i det, får det romanen til at falde sammen indadtil, og hele tiden revser Lone Aburas' egen stemme i min øresnegl, så jeg ikke kan fokusere på historien.

Den frie verden er Lone Aburas' sjette roman. I 2019 udkom hendes første digtsamling, *Den sorte bog (b-sider)*. Foto: Sara Galbiati/Gyldendal Medier

I starten af romanen befinder vi os langt væk fra nutiden. Alt, hvad der hører vores tid til, er tilsyneladende mytologiske overleveringer og vandrehistorier. Senere er vi højst en generation eller to fremme. Mormoren er fx førstehandsvidne til vores nutid, og nok er der opfundet en nedfrysningsteknologi, der gør det muligt at overleve nærmest uendeligt, alligevel er hun nærmest det eneste originale levn fra vores tid? Hvad?!

Når man først får øje på dem, hober spørgsmålene sig op:

Hvad med alle dem, der betyder noget, politikere, kunstnere etc. – ville de ikke få tilbudt de første pladser i redningsbådene? Og så er fortiden jo slet ikke fortid? Hvad?!

Man kan laseroperere folk, så der ikke er antydningen af et operationsar, men de er stadig afhængige af ægte organer til transplantationer? Hvad?!

Og i betragtning af, at vi allerede i vores samtid kan transplantere grisehjerter ind i mennesker, så er det vel usandsynligt, at den teknologi er sakket bagud i forhold til udviklingen af plantekød? Hvad?!

Den største frustration for mig er nok i virkeligheden sproget, og det hænger selvfølgelig sammen med, at Aburas vanligtvis har et enestående og overlegent sprogøre

På den vis er der alt for mange hvad?!-øjeblikke i romanen til, at den kan betegnes som bare nogenlunde overbevisende sci-fi. Den gennemsnitlige gymnasieelev er i dag så omverdensbevidst, at disse spørgsmål uvægerligt vil gøre romanen forældet i deres øjne.

Det etiske og samfundskritiske spørgsmål, som det hele egentlig handler om, nemlig det subsistensløse menneskes værdi, er ikke fremtidigt, det er smerteligt

aktuelt, og det gennemskuer de unge og spørger sig selv: Hvorfor ikke bare skrive om det, der er, når det er det, man vil skrive om?

Aburas bruger primært sit science fiction-univers til ironiske udfald i retning af at opfinde diverse opskrifter og en dekadent shoppingkultur med heteronormativ og iscenesat dødkedelig *real life-sex* i et møbelhus, og det ligner en undvigemanøvre, en alt for villet skødesløshed.

Kan dag gammelt brød være blødt?

I det kosmopolitiske fremtidsunivers blandes mange kulturer og sprogstammer frit, men med engelsk/amerikansk kultur som den altdominerende. Igen præges fortællingen af, at der mangler en konsekvent strategi i skabelsen af et sammenhængende fiktionsunivers.

Den største frustration for mig er nok i virkeligheden sproget, og det hænger selvfølgelig sammen med, at Aburas vanligvis har et enestående og overlegent sprogøre. Derfor er det en ægte skændsel, at korrekturlæsningen har været mangelfuld, men den besynderlige krydsning af engelsk ungdomslingo og dag gammelt forstadsdansk er den egentlige negl på tavlen.

Forfatteren formår ganske simpelt ikke at lade sine hovedpersoner tale og selv holde kæft, og så bliver det en besynderlig slags hånddukketeater med Lone Aburas' hænder i hver sin sok og hendes ansigt synligt bagved.

Aburas er for vigtig en stemme i dansk litteratur til ikke at få modspil og kritik. Hun kan være blændende

Når hovedpersonen taler om at "kaste op i sin egen mund" (s. 72), er det løftet direkte fra de amerikanske TV-serier, vores unge så for 4-5 år siden. Når samme person senere spekulerer over, hvorvidt hygge er synonymt med at sniffe kokain eller te og blødt brød, tænker man: Hvor mange unge under 30 ville overhovedet ane, hvad udtrykket "blødt brød" dækker over? Nej vel?

Aburas har fra sin debut været trygt i stald hos Gyldendal. Det er få forfattere, der har en så – tør jeg sige det – privilegeret position. Og så er det sgisme skuffende, når der kun kommer et halvbagt og sjusket resultat ud af det.

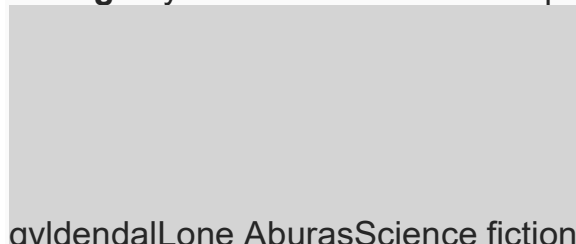
Når man læser romanen, fejler den ikke på iverighed og drive, men derimod på noget så banalt og dog elementært som sammenhæng, konsistens og sprogligt knofedt. Ærgerligt nok kunne en række af de påpegede svagheder have været (og *burde* have været) undgået med en mere stringent indsats i redigeringsfasen og et tættere samarbejde mellem udgiver og forfatter.

Så opsangen til både Lone Aburas og Gyldendal må lyde: Stram jer an – og husk at lave jeres *lunes*! Det er vores unge, der læser, og de har fortjent bedre. Aburas er for vigtig en stemme i dansk litteratur til ikke at få modspil og kritik. Hun kan være blændende, der er meget at hente hos hende, men hun skal ikke have lov at småslumre som mormoren i *Den frie verden*.

Den frie verden. En first world-tragedie

Forfatter: Lone Aburas

Forlag: Gyldendal. Udkom d. 9. september 2022

gyldendalLone AburasScience fiction

Inger Tejlgaard Olesen Ravn

Inger Tejlgaard Olesen Ravn er cand.mag. i litteraturvidenskab og engelsk, lektor ved Campus Vejle, forfatter til artikler til Dansknoter, fagblad for gymnasieansatte dansklærere. Er jyde, bijobber som Shetlandspony og skriver dårlige digte på